

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türkiye Tiyatro Vakfı ve ENKA Sanat
Türkiye Tiyatro Müzesi Mimari Projesi Öğrenci Fikir Yarışması

Yarışmanın konusu

Yarışmanın konusu; dünyada bütün tiyatro geçmişi köklü ülkelerin belli başlı şehirlerinde, hatta bazılarında birkaç farklı şehirde birden, birbirinden bağımsız şekilde bulunan, ancak Türkiye’de günümüze kadar hayata geçirilmemiş olan tiyatro müzesidir. Fikir yarışması olarak düzenlenen bu yarışmada alan olarak Türkiye’nin geleneksel tiyatro geçmişi yakından ilişkili bir yer seçilmiştir: İstanbul’da Şehzadebaşı semtinde günümüzde halen birkaç dükkanıyla ayakta olan Direklerarası’nın bulunduğu yapı adası.

Yarışmanın amacı

MSGSÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Türkiye Tiyatro Vakfı ve ENKA Sanat ortaklığında açılan bu yarışmanın amacı; ülkemizin hızla yitip giden kültür miraslarından biri olan tiyatroya, geleceğin teminatı olan genç nesillerin dikkatini ve ilgisini çekmeyi sağlayarak bu alanda farkındalık yaratmaktır. Yarışma; mevcut bir alanda bir tiyatro müzesini tasarlama üzerine yoğunlaşacak olan mimarlık öğrencilerinin ister istemez tiyatroya dair kültür mirası üzerine düşüncelerini ve bu mirasın kalıcılığının sağlanabilmesi için çözüm üretmeye odaklanmalarını sağlayacaktır.

Yarışmanın türü ve şekli

Yarışma; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türkiye Tiyatro Vakfı ve ENKA Sanat ortaklığında serbest ve tek aşamalı olarak düzenlenen öğrenci mimari fikir projesi yarışmasıdır. Yarışmaya katılım ücretsizdir.

Yarışmaya katılım koşulları

Yarışma, Yükseköğretim Kurulu’na bağlı (T.C. ve K.K.T.C.’de yer alan) üniversitelerin mimarlık bölümü lisans öğrencilerine açıktır. Ekip temsilcisi mimarlık bölümü öğrencisi olmak üzere diğer disiplinlerden öğrenciler ekip içinde yer alabilirler. Ekip içinde yer alacak mimarlık ve diğer disiplinlerden yarışmacıların lisans öğrencisi olmaları zorunludur. Ekip içinde yer alan bütün yarışmacıların 2024-2025 öğrenim yılı içinde öğrenci olduklarına dair resmi bir belgeyi (öğrenci belgesini) teslim etmeleri zorunludur.

Yarışma jürisinin asil, danışman ve yedek üyelerinin, raportörlerinin ve yarışmayı açan kurum birimi yöneticilerinin birinci dereceden yakınları yarışmaya katılamazlar.

Yarışma ekipleri yarışmaya yalnızca bir (1) proje ile katılabilirler. Ekip temsilcileri ve üyeleri yarışmaya farklı ekipler ile tekrar katılamazlar.

Tüm yarışma belgeleri belirtilen tarihlerde ve bu şartnamede belirtilen koşullara uygun şekilde teslim edilmelidir.

Yarışmaya gönderilen her projede özgünlük ve daha önce başka bir yerde yayınlanmamış olma koşulu aranır. Ayrıca yarışma konusunun yarışmacı ekipteki üyelerden herhangi birinin eğitim gördüğü kurumda 2024-2025 öğretim yılı güz yarıyılında mimari proje stüdyosu/atölyesi konusu olmaması gerekir. Bunlara aksi durumların tespiti ve bu tespitin jüri üyelerinin nitelikli çoğunluğu tarafından onaylanması halinde, proje yarışmadan diskalifiye edilir; proje ödöl kazandıysa ödölün tamamı yarışma organizasyonuna iade edilir.

Yarışma paftalarının ve açıklama raporunun herhangi bir yerinde katılımcıları belirten herhangi bir işaret (ad- soyad vb.) bulunması durumunda, jüri tutanağına işlenir ve proje yarışmadan çıkarılır.

Yarışma süresince hiçbir yarışmacı jüri üyeleri ve raportörler ile yarışma ile ilgili olarak iletişime geçmemelidir. Yarışma ile ilgili tüm sorular, yarışma takviminde belirtilen süre içerisinde info@turkiyetiyatrovakfi.org adresine e-posta aracılığıyla iletilmelidir.

Yarışmacılar bu şartname hükümlerini, hükümlere uymayı, kişisel bilgilerinin paylaşımını, iletişim bilgileri üzerinden kurulacak bilgilendirmeleri kabul etmiş sayılırlar.

Yarışma şartnamesindeki yarışmaya katılım koşulları esaslarına uymayan, teslim edilen yarışma belgelerinin herhangi bir yerinde eser sahiplerinin kimliklerini belli edecek işaret bulunan, eksik veya zamanından geç teslim edilen projeler jüri kararı ile tutanağa geçirilmek koşulu ile değerlendirmeden çıkarılırlar.

Yarışmacılar, projelerine ait yayım ve basım haklarının Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türkiye Tiyatro Vakfı ve ENKA Sanat'a ait olduğunu kabul ederler.

Teslimde yarışmacılardan istenenler

- 1/1000 ölçekli vaziyet planı (Yarışma alanının, çevresindeki mimari bağlam ve anıtsal tarihi yapılar ile olan ilişkilerini gösterecek biçimde aktarılması beklenir)
- 1/500 ölçekli zemin kat planı ve şehzadebaşı Caddesi'nden silüet (Yarışma alanının, çevresindeki kamusal alan ile olan ilişkilerini gösterecek biçimde aktarılması beklenir)
- 1/200 ölçekli kat planları, en az iki kesit ve bütün cephelere ait görünüşler
- Yarışmacılar gerekli gördüğü kadar kentsel ve çevresel yaklaşımları ve ana fikri anlatan eskizler, diyagramlar, perspektifler, üç boyutlu görseller
- Mimari açıklama raporundan alınmiş, tasarımın ana ilkelerini açıklayan, en fazla 300 kelimelik bir metin paftaların üzerinde yer almalıdır.
- 1/500 ölçekli maket
- Mimari açıklama raporu; tasarımın ilkelerini ve yaklaşımını kavramsal ve teknik olarak açıklamalı, en fazla 1000 kelimelik olmalı, tasarım yaklaşımı diyagramlar ve şemalar ile desteklenmelidir. (Paftalardan ayrı olarak A4 boyutunda ve pdf formatında teslim edilmelidir)
- Kimlik zarfı
- Yarışma belgelerinin (çizim paftaları, rapor ve kimlik bilgilerinin bulunduğu kayıt formları) bulunduğu taşınabilir bellek

Projeler en fazla altı (4) adet A1 (84 x 59,4cm) boyutunda paftada sunulmalıdır. Paftalar yatay ya da düşey aynı yönde kullanılmalıdır. Paftaların sağ alt köşesinde asılma şeması verilmelidir.

Sunum tekniğine ilişkin herhangi bir kısıtlama yoktur. Her türlü anlatım (çizim, yazı, renk) serbesttir. Kuzey yönü belirtilerek çizimlerin paftaya yerleşme açısı değiştirilebilir.

Yarışma ekiplerinin bütün üyelerinin ad, soyad ve iletişim bilgisi (telefon ve e-posta adresi) içeren katılım ve kimlik bilgi formları ve öğrenci belgeleri tek bir zarfın içinde verilmelidir.

Yarışmacılar beş (5) rakamdan oluşan bir rumuz kullanmalıdırlar. Rumuzda kullanılan rakamlar üç kereden fazla üst üste tekrarlanmamalı ve sıralı olmamalıdır. Teslim edilen tüm belgelerde rumuz olmalıdır. Rumuz; paftaların, maketin raporun ve kimlik zarfının sağ üst köşelerinde konumlanmalı ve 1 cm x 5 cm boyutlarına sığacak şekilde yazılmalıdır.

Yarışma takvimi

Yarışmanın duyurulması	: 3 Eylül 2024 Salı
Soru sorma için son tarih	: 24 Eylül 2024 (saat 18:00'e kadar) Salı
Soruların ve cevapların yayınlanması	: 1 Ekim 2024 Salı
Projelerin teslimi için son tarih	: 25 Kasım 2024 (saat 18:00'e kadar) Pazartesi
Postayla ulaşacak projeler için son tarih	: 27 Kasım 2024 (saat 18:00'e kadar) Çarşamba
Jüri değerlendirmesi	: 30 Kasım - 1 Aralık 2024 Cumartesi-Pazar
Sonuçların açıklanması	: 3 Aralık 2024 Salı
Sergi, ödül töreni ve kolokyum	: İleriki günlerde duyurulacaktır

Yarışmanın, soruların ve sonuçların duyurulması

Yarışma hakkında bütün bilgiler ve duyurular Türkiye Tiyatro Vakfı'nın web sitesinde (<http://www.turkiyetiyatrovakfi.org/>) yayınlanır.

Yer görme

Yer görme şartı yoktur. Ancak yarışmacılara yarışma alanı ve çevresini deneyimlemeleri önerilir.

Toplantı

Türkiye Tiyatro Vakfı 17 Ekim 2024 tarihinde Pera Müzesi Konferans Salonu'nda Avrupa'daki önemli tiyatro müzelerinin direktörlerinin ve sergi tasarımcılarının konuşmacı olarak davetli oldukları *Uluslararası Tiyatro Müzeleri Buluşması "Çağdaş Bir Tiyatro Müzesi Yaratmak"* başlıklı, katılımı ücretsiz bir toplantı düzenleyecektir. Yarışmacılara bu toplantıya katılmaları önerilir.

Yarışmanın iletişim bilgileri ve projelerin teslim yeri

Raportörlüğün e-posta adresi: info@turkiyetiyatrovakfi.org

Projelerin teslim yeri Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'dür. Mimarlık Bölümü, Üniversitenin İstanbul-Fındıklı Yerleşkesinde bulunmaktadır. Proje, maket ve ekleri yukarıda belirtilen tarihe kadar elden imza karşılığı teslim edilebileceği gibi, posta/kargo ile de gönderilebilir. Posta/kargo ile gönderilen projelerin alındı makbuzunun

(proje ve eklerinin postaya/kargoya verildiği tarih ve saati gösteren belgen) kopyası raportörlüğün e-posta adresine en geç yarışma takviminde “Projelerin teslimi için son tarih” olarak belirtilen 25 Kasım 2024 Pazartesi, en geç 18:00’e kadar gönderilmelidir.

Posta/kargo ile teslim edilecek projeler için adres:

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
Pürtelaş Hasan Efendi, Meclis-i Mebusan Cd. No:24, 34427 Beyoğlu/İstanbul

Seçici kurul üyeleri

Danışman jüri üyeleri

Esen Çamurdan (Türkiye Tiyatro Vakfı Kurucusu ve Yönetim Kurulu Başkanı)

Metin Deniz (Sahne tasarımcısı)

İlkay Koman (MSGSÜ Mimarlık Bölümü Başkanı)

Gül Pulhan (Müzecilik Meslek Kuruluşu Derneği Yönetim Kurulu Başkanı)

Ayşin Sev (MSGSÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı)

Asli jüri üyeleri

Meral Erdoğan

Emre Erkal

Mehmet Kerem Özel

Zühre Sözeri Yıldırım

Emre Torbaoğlu

Kayahan Türkantoz

Funda Uz

Yedek jüri üyeleri

Nihal Coşkun

Ali Derya Dostoğlu

Raportörler

Dilvin Hazal Akkaya Usman

Fırat Kaya

Yarışma ödülleri

5 adet eşdeğer ödül: 20.000 TL

Yarışmacılara verilecek belgeler

Yarışma Şartnamesi

Proje alanına ait sayısal halihazır haritaları içeren dosya

Maket sınırını gösteren harita

Yarışma alanı ile ilgili belgeler

Katılımcıların, yarışma şartlarını kabul ettiklerini belirttikleri katılım ve kimlik bilgileri formu

Belgeler şu bağlantıdan temin edilebilir: bit.ly/3XuLdBz

Türkiye Tiyatro Müzesi Mimari Projesi Program

Kalıcı sergi salonları

1000 m2

Türkiye'nin gösteri sanatları arşivinin sergilenmesi için kullanılır. Salonların ziyaretçi tarafından nasıl deneyimleneceğine dair mekânsal dolaşım ve sergileme ünitelerinin konumlanışı düşünülmeli ve temsil edilmelidir. İçerik olarak şunlar sergilenir: El yazmaları, programlar, broşürler, biletler, posterler, fotoğraflar, set tasarımı maketleri, set tasarımı çizimleri, kostümler, kostüm çizimleri, kuklalar, ayakkabılar, aksesuarlar, makyaj malzemeleri, kişisel kayıtlar, kitaplar, ışık spotları, ses efekti makineleri, plaklar, video kayıtları, ses kayıtları, tablolar, ödüller, mobilyalar, vb.

Geçici sergi salonu

300 m2

Müzenin kendisinin hazırlayacağı özel konulu sergiler gibi yurtdışından gelecek gezici sergilerin misafir edilmesi için kullanılır.

Müze bilet satış ve danışması

10 m2

2 kişilik

(Kapalı bir mekan olma zorunluluğu yoktur, banko şeklinde olabilir. Yapı içindeki tiyatroların bilet satışı da buradan gerçekleştirilir.)

Müze vestiyeri

Açık vestiyer

Gerekli görülen m2'de.

Kilitlenebilir dolaplı vestiyer

Gerekli görülen m2'de.

Güvenlik

20 m2

Türkiye Tiyatro Vakfı

Yönetici odası, 1 kişilik

15 m2

Sekreter odası, 1 kişilik (Kapalı bir oda olmak zorunda değil.)

10 m2

Ofis, 5 kişilik

25 m2

Toplantı odası, 20 kişilik

35 m2

Arşiv

20 m2

Atölyeler

Müze idaresi tarafından eğitim faaliyetleri için ve tiyatro topluluklar tarafından prova veya toplantı (oyun okuması) amaçlı kullanılır.

20'şer kişilik 2 adet

100 m2 (50 m2 x 2)

Hacim sahne tipinde tiyatro salonu (Müzeden bağımsız olarak dışarıdan doğrudan erişimi olabilir)

Değiştirilebilir oyun-seyir alanı ilişkisine sahip 150 kişi seyirci kapasiteli tiyatro mekanı

300 m2 (Kabaca 150 m2'si seyir alanı, 150 m2'si oyun alanı olarak düşünülebilir.)

	Mekanın net yüksekliği en az 7 m. olmalıdır.)
Işık ve ses kontrol odası	25 m2
Fuaye (Binadaki diğer fuaye/lobi benzeri mekanlarla birleştirilebilir)	Gerekli görülen m2'de.
Kulis:	
2 adet 5'er kişilik oyuncu soyunma odası (Tuvalet ve duşu dışarda)	30 m2 (15 m2 x 2)
2 adet 2'şer kişilik oyuncu soyunma odası (Tuvalet ve duşu içinde)	30 m2 (15 m2 x 2)
Tuvalet ve duşlar (Kadın/erkek 5'er kişilik)	Gerekli görülen m2'de.
Yeşil oda (Green room)	30 m2
Dekor deposu	50 m2
Konferans salonu	
120 kişilik	120 m2
Işık ve ses kontrol odası	15 m2
(Gerektiğinde film gösterimlerine de imkan verebilmeli.)	
Kütüphane	
25.000 kitap kapasiteli açık raf sistemi	150 m2
Görsel-işitsel arşiv	50 m2
Okuyucu/araştırmacı kapasitesi: 25 kişilik	75 m2
Danışma, 1 kişilik	5 m2
Ofis, 3 kişilik	15 m2
Depo	50 m2
Kafe/Lokanta (Müzeden bağımsız olarak dışarıdan doğrudan erişimi olabilir)	
Yeme-içme salonu, 50 kişilik	65 m2
Mutfak	40 m2
Vestiyer	Gerekli görülen m2'de.
Depo	20 m2
Hediyelik eşya dükkanı (Müzeden bağımsız olarak dışarıdan doğrudan erişimi olabilir)	
Dükkan kısmı	40 m2
Depo	20 m2
Müze idarisi	
Yönetici odası, 1 kişilik	15 m2
Kuratör odası, 1 kişilik	15 m2
Sekreter odası, 1 kişilik (Kapalı bir oda olmak zorunda değil.)	10 m2
Ofis, 4 kişilik	20 m2
Toplantı odası, 10 kişilik	20 m2
Arşiv	15 m2
Depo	
Müzenin koleksiyon deposu	400 m2

(Binadaki diğer birimlerin depolarıyla bir arada düşünölebilir; bu takdirde toplam m2'si hepsini kapsayacak şekilde hesaplanmalıdır.)

WC (Gerekli görölen sayıda ve gerekli görölen yerlerde)

Lobi ve holler (Gerekli görölen m2'de ve gerekli görölen yerlerde)

Sirkölasyon alanları, yatay ve düşey sirkölasyon şaftları (Gerekli görölen m2'de, yerde ve sayıda)

Yarışmacılardan yarışma alanı sınırları içinde, kentsel ilişkileri de göz önünde bulunduran açık alan düzenlemeleri önermeleri beklenir.

Yarışma Alanı Tarihçesi

Yarışma alanının içinde bulunduğu bölge ve bu bölge içerisinde özellikle de yarışma alanının kendisi Türkiye tiyatrosu tarihinde önemi bir yere sahiptir. Osmanlı İmparatorluğu döneminden başlayarak Türkiye kültürel coğrafyasında tiyatrosunun ilk örneklerinin görüldüğü şehirlerin başında gelmesinin yanı sıra, gerek Osmanlı İmparatorluğu döneminde gerekse de Türkiye Cumhuriyeti'nde gösteri sanatlarının geliştiği başat şehir olan İstanbul'da Tanzimat Dönemi'nden başlayarak gösteri sanatlarının yoğunlaştığı iki semt vardır. Bunlar, Batı tarzı eğlencenin merkezi Beyoğlu ve geleneksel eğlence kültürünün merkezi Direklerarası-Şehzadebaşı'dır. Şehzadebaşı 1950'lerin ortalarına kadar geleneksel gösteri sanatları kültürüyle özdeşleşmiştir.

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Külliyesi'nin bir parçası olarak Şehzadebaşı Caddesi'nin iki tarafında konumlanan 82 dükkanlı çarşının adı olan Direklerarası (Yapı adını dükkanların önündeki tonozlu arkadları taşıyan sütunlardan alır) 19. yüzyıla kadar yeniçerilerin gezinti ve eğlence yeri olur, 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kapatılmasının ardından özellikle Ramazan aylarında geleneksel gösteri sanatlarıyla İstanbul halkının yoğun ilgisini çeker. Zamanla dükkanların arkalarına bitişik olarak tiyatro ve sinema binaları inşa edilir. Osmanlı İmparatorluğu'nda açık havada ve bahçe gibi geçici mekanlarda ve kahvehanelerde gerçekleştirilen ortaoyunu, meddah, gölge oyunu, cambazlık ve hokkabazlık gibi geleneksel gösteri sanatları gösterimleri zamanla buradaki tiyatro ve sinema binalarında yapılmaya başlanır. Geleneksel tiyatrosunun ünlü isimleri bu mekanlarda sahneye çıkarlar. Türkiye'nin ilk tiyatro okulu Darübedayi'nin 1914'te eğitime başladığı bina, sonradan Letafet Apartmanı adını alan Rıza Paşa Hanı da burada, Direklerarası'nın Vezneciler'e doğru bitiminden sonraki ilk köşededir.

1934 yılında İstanbul Belediyesi tarafından bu bölgede uluslararası bir yarışma açılır. Yarışmanın konusu tiyatro ve konservatuvar binasıdır. Bu yarışmaya altlık hazırlayacak kentsel düzenleme için gerekli olan alanı açmak amacıyla 1930'ların başından itibaren bölgede istismak çalışmaları yapılır. Bu kentsel düzenleme Şehzadebaşı ve Vezneciler caddelerinin kuzeyinde Ferah sineması, Kalender Medresesi ve Letafet Apartmanı gibi kentin hafızasında ve kültür tarihinde yeri olan yapıların ve bazıları konak bir çok harabe halinde veya ayakta iki-üç katlı konutun yıkımını, iki sokağın iptalini, bir sokağın yönlenme ve formunun değiştirilmesini, Vezneciler Caddesi'nin genişletilmesini ve Şehzadebaşı Caddesi'nin güneyindeki dükkanların, Hilal ve Milli tiyatro-sinemalarının yıkılarak caddenin genişletilmesini kapsar. Bu kentsel düzenlemeyle semtin geleneksel dokusuna ve kültürel belleğine ciddi bir müdahale söz konusudur. Yarışma sonuçlanmış, o dönemde dünya çapında tanınmış mimarlardan Hans Poelzig'in projesi birincilik almış ve sonraki bir-iki yıl içinde bütün zorluklara rağmen yarışma projesinin uygulama projesi hazırlanmış ve onaylanmış olmasına rağmen, 1939 yılının başlarında burada tiyatro-konservatuvar binasının inşasından vazgeçilir. Ancak, 1930'ların başında istismakleri yapılmış ve yıkılması planlanmış yapıların çoğu yıkımdan kurtulamazlar ve 1950'lerin ikinci yarısında Adnan Menderes'in imar çalışmaları kapsamında Edirnekapı'dan Fatih'e kadar gelen Fevzi Paşa Caddesi'ni Beyazıt'a bağlayacak 30 metre genişliğindeki yol için 1959 yılında yıkılırlar. Dolayısıyla bölgede günümüzde Direklerarası'ndan geriye sadece Şehzadebaşı Caddesi'nin kuzey tarafında konumlanmış olan dükkanlardan bir kaç tanesi ve Ferah sinemasının dış konturları kalmıştır.

Yarışmacılara yarışma alanının tarihçesi hakkında daha fazla bilgi edinmeleri için aşağıdaki kaynaklar önerilir:

Kerem Karaboğa, *Geçmişten Günümüze İstanbul Tiyatroları Cilt I: Suriçi İstanbul'u, Bakırköy ve Çevresi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2011.

Mehmet Kerem Özel, "Türkiye'nin ilk anıtsal tiyatro projesi: İstanbul Şehzadebaşı'nda tiyatro ve konservatuvar yapısı yarışması", Mimar.ist, İstanbul 2022.

https://www.academia.edu/82691938/Türkiye_nin_ilk_anıtsal_tiyatro_projesi_İstanbul_Şehzadebaşı_nda_tiyatro_ve_konservatuvar_yapısı_yarışması?f ri=4808

İlhan Tekeli, *İstanbul'un Planlamasının ve Gelişmesinin Öyküsü*,

https://www.academia.edu/30440029/İstanbulun_Planlamasının_ve_Gelişmesinin_Öyküsü